

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ангелина Петрова Петрова
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство,
теоретичен факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“

за дисертационния труд на
ХРИСТИНА АТАНАСОВА ПИПОВА

на тема: **„РИТЪМ & БЛУС“ I И II НА РУМЕН ЦОНЕВ –
ТВОРЧЕСКА ПРОЕКЦИЯ НА АВАНГАРДЕН МУЗИКАЛЕН
ТЕАТЪР И ПОСТМОДЕРНА ЛЕКСИКА**

с научен ръководител проф. д.н. Елисавета Вълчинова-Чендова, НБУ
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Биографична справка и изпълнителска кариера на дисертантката

Още от биографичните данни на дисертантката Христина Атанасова Пипова личи нейното специално отношение към областта на поп и джаз пеенето, тъй като още през 2013 година тя завършва своята Магистърска степен по специалността поп и джаз пеене при проф. Румен Цонев.

Идеята за свободна докторантура към НБУ, насочена към съвременния експериментален музикален театър, е инициирана от проф. Румен Цонев, но осъществена след неговата смърт на 27.09.2014. Докторантурата е свързана с участието ѝ в спектаклите на проф. Румен Цонев „Ритъм енд блус“.

Проследявайки нейната творческа биография прави впечатление, че тя работи в екипа на изследваните от нея постановки на известния в европейското културно пространство музикален и театрален режисьор и проф. д.н. Румен Цонев. В този смисъл нейният представителен опит и за теоретично обобщение е свързан с практиката и познаването на работата на този необикновено оригинален български творец. Тя е поканена от него още в първия актьорския състав на

„Ритъм & Блус“ 2 в МГТ „Зад Канала“. Спектакълът е представян освен в София, на „Варненско лято“, „Аполония“ и много други сцени в страната, както и в Българското посолство в Кенсингтън, Лондон (по повод 24 май 2012 г.), а откъси от „Ритъм & блус“ 1 и „Ритъм & блус“ 2 са включени в концерт в Хайд парк, Лондон. През 2015 г. е осъществено турне по покана на Българския културен институт в Рим, Италия, с два спектакъла в Театро „Белли“.

След 2015 тя изпълнява редица роли в Музикалния театър „Ст. Македонски“ по европейска студентска програма към НБУ и в периода 2014 – 2017 г. работи там и изпълнява следните роли: „Веселата Вдовица“ – Валансиен, „Малката Кибритопродавачка“ – Знатната дама, „Фантомите на оперетата“ – Кристин, „Бягство“ – концерт с песните на дует „Авеню“, „Фраскита“ – Лола, „Хубавата Елена“ – Афродита, „Графиня Марица“ – Маня.

Нейният сценичен и творчески опит е свързан и с фигурата на Камен Донев, в чиито спектакъл „Възгледите на един учител за всеобщата просвета“ в Драматичен театър – Пловдив участва. Биографията ѝ се допълва от участие през 2017 г. в тв формата „Пееш или лъжеш“ по Нова телевизия с арията „Time to say goodbye“, през последната година в джазоперата на пост. От 2018 досега редовно участва в мюзикъла „Мамма миа“ на Софийската опера в ролята на Лиса и ансамбъл. През 2021 г. по покана на композитора Любомир Денев изпълнява главната роля на Катя в първата българска джаз опера „Вечеря в Манхатън“ в Нов театър – НДК с режисьор Бойко Илиев. През 2022 г. осъществява запис в студио „Доли“ на ролята на Костенурката в спектакъла с музика на Любомир Денев по приказката на Валери Петров „Меко казано“ с режисьор и художник на анимацията Анри Кулев. Сред последните ѝ творчески изяви от началото на 2024 г. досега са две главни женски роли в спектакли, които са репертоарни: Джулия в „1984“ по Джордж Оруел, драматург и режисьор Бойко Илиев, музика Любомир Денев (премиера 8 февруари 2024); Синтия Барет в мюзикъла „Агарта“, по идея и музика на Любомир Денев-син с Филхармония „Пионер“ (с премиера 24 и 25 февруари 2024).

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от Увод и един опит за теоретично представяне на контекста около предмета на дисертацията: „РИТЪМ & БЛУС“ I И II НА РУМЕН ЦОНЕВ, озаглавена ПОСТМОДЕРНИЗМЪТ И

СЪВРЕМЕННИЯТ АВАНГАРДЕН МУЗИКАЛЕН ТЕАТЪР (в прочита на Румен Цонев и някои изследователи на театъра и музиката в епохата на постмодернизма). Глава първа е озаглавена ПОСТМОДЕРНИЗМЪТ И СЪВРЕМЕННИЯТ АВАНГАРДЕН МУЗИКАЛЕН ТЕАТЪР (в прочита на Румен Цонев и някои изследователи на театъра и музиката в епохата на постмодернизма). Втора и трета глава от дисертацията представляват опит за реконструкция на сценария на спектакъла, в неговите две части (Глава втора: АВАНГАРДНИЯТ МУЗИКАЛЕН ТЕАТЪР И СПЕКТАКЛИТЕ „РИТЪМ & БЛУС“; Глава трета: РЕАЛИЗАЦИЯТА НА „РИТЪМ & БЛУС“ I (реконструкция на сценария); Глава четвърта: РЕАЛИЗАЦИЯТА НА „РИТЪМ & БЛУС“ II (реконструкция на сценария)). В края са поместени Заключение и приноси. Библиографията на дисертацията съдържа 98 заглавия на български и английски език. Особено ценни са приложенията към дисертацията, съдържащи описание и класификация на авторските му бележки върху спектакъла, както и първичното описание на личния му архив, с който авторката е имала възможност да работи.

Тази дисертация е първият текст, посветен на един композитор, диригент и режисьор, имащ уникална европейска биография: Румен Цонев изнася лекции и практически курсове в Националната консерватория за драматично изкуство в Париж, Лионската консерватория, Консерваторията за полифонична музика в гр. Тур, Кралския колеж за музика в Лондон, както и Шведския кралски театър. Води майсторски класове в Парижката консерватория, в Лондон, в Ню Йорк, Бостън, Стокхолм, Марсилия, Лион, както и в България. Музикален директор е на театъра в Тулуза.

Срещите му с личности като Бриджит Бардо, Ингмар Бергман, Елла Фицджералд, Морис Бежар, Питър Грийнуей, Биби Андершон, Александър Калягин, Мери Стрийп, Карлос Сантос, Славомир Мрожек, Фернандо Арабал и др. са удивителни, те обогатяват творческия му път.

В България работи с имена като Крикор Азарян, Гриша Островски, Александър Морфов, Камен Донев, Иван Добчев, Маргарита Младенова, Пламен Марков, Бойко Илиев и мн. др.

Малко са българските музиканти и режисьори, носители на европейски награди от рода на престижната награда „Бергман“, той е единственият чуждестранен творец с това отличие. През 2010 година получава „Икар“ за цялостен принос към българския театър, а през декември същата година е

удостоен с почетното гражданство на родния му град Бургас – „най-скъпата за него награда“, както самият той многократно е споделял.

През 1996 г. Румен Цонев става музикален директор на АТЕМ (Ателие за театър и музика) в Париж – най-големия център за съвременен музикален театър в Европа. Там той има възможността лично да се приобщи към необятния свят на авангардните търсения и да експериментира, работейки с изявени космополитни творци. Натрупаният опит във Франция е в основата на интереса му към авангардния музикален театър и по-късно за творческите му спектакли в чужбина и у нас. Спектаклите му „Ритъм & блус“ I и II част са разгледани като първи прояви на съвременен „авангарден музикален театър“ в България.

Ценността на работата е стимулирана от уникалния архивен материал, върху който работи дисертантката, както и от това, че тя разглежда от гледна точка на изпълнителя двата спектакъла като резултат на творческата инвенция на композитора, формирана от богатия френски опит, който той има. Съхраняваща и изучаваща личния архив на проф. Румен Цонев, тя ни прави съпричастни към неговото дело и забележителен пробив в западноевропейския музикален театър от края на XX век и началото на XXI век.

Дисертантката въвежда понятие „авангарден музикален театър“, което отправя към идеята за експеримента в тази област и в посочения период. Тук фокусът на Р. Цонев е, че той „демонстрира музикалността на театъра“. Творческата му опора е музикалността на тоновете, пресъздаваща театралността в обкръжаващия ни социум. Той споделя, че „гласът, освободен от традиционните афекти, на които той е носител, се отваря към звуците на ежедневието и по този начин поражда театъра“ (Автореферат, с. 14).

Уникалността на драматургията на изследваните спектакли на „Ритъм енд блус“ е в: „Идеята е да се обединят по оригинален начин максимален брой съвсем различни стилове музика, които се смесват до такава степен, че вече звучат сходно. Въпреки че напомня на „комедия дел арте“ с многото импровизации, които са любимите номера на актьорите, спектакълът е различен. В основната му част са добре обмислени етюди, които по-скоро са изпети, отколкото изиграни от хората на сцената посредством движение“ (Автореферат с. 16, 17). Концепцията на Румен Цонев е свързана с идеите на Луиджи Ноно и Лучано Берио, пренесени в сферата на музикалния театър. Това е част от неговата уникална и неизследвана досега европейска концепция за театъра, която само ни дава повод да осмислим

значимостта на създаденото от тази голяма фигура – Румен Цонев. Освен това в структурата на спектаклите влиза и необичайното взаимодействие с изкуства като филма и пластичните изкуства. Много малко се знае у нас за концепцията на музикалния театър, основана на авангардните и поставангардни автори, а Румен Цонев е сред най-креативните и органично европейски представени български творци. Затова изследването и дори тази първа панорама на идеите му е ценна, интригуваща, стойностна.

В приносите на дисертационния труд трябва да се изтъкне, че идеята да се постави като научен обект един творец като Румен Цонев и да се изтръгне от забвението неговия изключителен концепт е само по себе си стойностно научно навлизане, пионерско наистина проучване с голяма стойност. Не са познати или изследвани също и връзките на концепцията на Румен Цонев с френския експериментален музикален театър. Да не говорим, че възстановката или реконструкцията на сценария на „Ритъм & блус“ е безценна, като се има предвид, че тези спектакли са съществен, важен обект в областта на музикалния театър у нас. Дори самото възпроизвеждане на идеите за “театрогеничната” роля на музиката е необикновено важен принос. Също така са обобщени свидетелствата на участвалите в спектаклите, отзвук от тях в публичното пространство. Отделен и немаловажен принос е първичният опис на архива му, един трудовеъмък и сложен обект, с което дисертантката поставя основите на изучаването му.

Заклучение

Въз основа на реално интригуващата, близка до първоизточника и наистина ценна работа на Христина Атанасова Пипова, на постигнатите приноси в нея и въвеждането на нов научен обект, каквото е делото на Румен Цонев, предлагам на почитаемото научно жури да ѝ присъди научната и образователна степен „доктор“, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

София, септември 2024

Ангелина Петрова